

การศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพลังงานแห่งชาติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านพลังงานของประเทศ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดหาแหล่งพลังงาน อันได้แก่พลังงานเชื้อเพลิง พลังงานทางเลือกอื่น และการประหยัดพลังงาน เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการพึ่งพิงตนเองและมีความยั่งยืนด้านพลังงาน และเพื่อรวบรวมข้อมูลหน่วยงาน องค์กร ที่มีบทบาทในด้านพลังงาน ทั้งการจัดหาแหล่งพลังงาน การศึกษาวิจัยด้านพลังงาน การประยุกต์ใช้ประโยชน์ ฯลฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความพร้อมและศักยภาพประกอบการกำหนดยุทธศาสตร์ในด้านพลังงานของประเทศไทย

โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้ความหมายว่า การพัฒนาที่มุ่งรักษาความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการรักษาความสมดุลดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของมนุษย์ที่มีกลไกสำคัญในการดำเนินการคือการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง หรือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม ที่ช่วยกันผลักดันให้เกิดความยั่งยืนทางสังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้กรอบของการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อต้องการที่จะอธิบายปรากฏการณ์ด้านพลังงานที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยที่มีแนวคิดว่าปรากฏการณ์เรื่องพลังงานที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา และมีปัจจัยสาเหตุของปรากฏการณ์ที่หลากหลาย การทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ดังกล่าวจะทำให้สามารถมอง

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ตรงตามความเป็นจริง และสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการจัดการกับปัญหาหรือปรากฏการณ์นั้นต่อไปได้

วิธีการศึกษาใช้เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยการใช้วิธีการวิจัยเอกสาร การมีส่วนร่วมในการประชุมในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีบทบาทด้านพลังงาน การจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามทางไปรษณีย์จากผู้แทนในหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน การจัดการประชุมระดมความคิดเห็นโดยใช้แนวทางของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การพิจารณาถึงปัญหาพลังงานของประเทศไทย โดยทำความเข้าใจว่าปัญหาพลังงานของประเทศไทยคืออะไร พบว่าปัญหาพลังงานของประเทศไทยคือการมีแหล่งพลังงานของตนเองไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ประโยชน์ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องในหลายด้าน ประกอบกับส่วนหนึ่งที่เป็นปัญหาร่วมกับสถานการณ์พลังงานของโลก ได้แก่ ปัญหาจากการแสวงหาพลังงานส่วนหนึ่งที่มีการทำลายสภาพแวดล้อม ปัญหาการใช้พลังงานก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และปัญหาการขาดแคลนพลังงานในอนาคต

การแก้ไขปัญหาพลังงานโดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของประเทสนั้น แนวทางที่เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีการกำหนดขึ้นโดยกระทรวงพลังงาน อันเป็นยุทธศาสตร์ของกระทรวงพลังงาน ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสม และมีทิศทางที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาพลังงานของประเทศ อย่างไรก็ตามผู้เกี่ยวข้องและให้ความสนใจในปัญหาพลังงานส่วนหนึ่งยังมองว่าการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ยังมีความก้าวหน้าไม่มากนัก

ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพลังงานที่เป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งพบว่า ประชาชนมีการรับรู้ต่อปัญหาพลังงานค่อนข้างน้อยในขณะที่รับรู้ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นการปัญหาพลังงานค่อนข้างมาก เนื่องจากมีผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของตนเอง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมักจะเป็นการให้ความร่วมมือในเรื่องการประหยัดพลังงาน และมีส่วนร่วมในเชิงลบคือการคัดค้านการดำเนินโครงการด้านพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิต

จากการวิเคราะห์ปรากฏการณ์และตีความจากข้อมูลที่ศึกษา ประกอบกับแนวคิดในการดำเนินกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน นำไปสู่ข้อเสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นข้อต่อสำคัญความสำเร็จในการดำเนินนโยบายด้านพลังงานของประเทศ และเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการประสานและบูรณาการยุทธศาสตร์อื่น ๆ ให้เดินนำไปสู่ความสำเร็จได้ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศให้มีความยั่งยืนสืบไป

The aim of the study on national energy strategy for sustainable development in Thailand is to determine approaches for setting the national energy strategy in both management and energy resource acquisition such as fuel energy, alternative energy and energy saving for reducing dependency on imported fossil fuels or becoming a self - dependent country and energy sustainability; and to collect data from various agencies relating energy in both energy source acquisition, research and application for analysis the capacity of strategy setting in Thailand.

However, sustainable development is defined the development which balances between natural resource usage, environment conservation and quality of life. The approach toward equilibrium status maintenance is human activity and the vital mechanism is stakeholder participation. It is believed that people participation drives sustainable social and economic under the framework of moral and ethic.

The framework using in this study is qualitative research. The concept is energy phenomenon in Thailand is social phenomenon which dynamic all time, therefore the understanding of various causes of phenomenon help one comprehend the truth in social. Moreover, it helps to analyze the problem solving approaches or phenomenal management.

The methodology is the combination between qualitative and quantitative research. The data collecting in qualitative research is documentary research, participation in meeting with related topic, and interviewing key informant in energy. Besides, quantitative data is collected by using questionnaire with representative from both governmental and private sector and brainstorming with stakeholder underneath the concept of participation process.

The result is revealed; in term of what is the energy problem, it showed that energy sources in Thailand are not met the energy usage, thus it continuously affect several aspects. In addition, the energy problem in Thailand is co - incident of the world's energy situation such as energy acquisition problem that always harm environment, energy usage problem that affect to the environment and lack of energy in the future problem.

The way to solve energy problem is to set national energy strategy. Thus, energy policy and strategy formulated by Ministry of energy is accepted to be a suitable approach and a best direction to solve national energy problem. However, some stakeholder or someone who interested in energy problem think the procedure to meet an objective and strategy does not much progress.

Some part of constraint comes from lacking of people participation in energy policy planning. It is reported that the perception of people in energy problem is slightly low, but people fairly accept its impact because it affects to their income and expense. The most of people's participation in energy is cooperation in saving energy. In negative sense, people participate in protestation of energy project which impact to environment and way of life.

Based on energy phenomenon analysis, data interpretation, and the concept of sustain development, it leads to a vital mechanism in sustainable development – the so-called people participation. So, this study recommends people participation process is a bargaining point to the success of national energy policy and it is vital tool in cooperation or integration with other strategy. Participation strategy is an important tool for national energy development in sustainable way.